

**Novatec
Uitkomsten controle
en overige informatie
2016**

13 april 2017

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage:

4

Bijlagen

- ▶ Onafhankelijkheid
- ▶ Controleaanpak

Uitkomsten jaarrekeningcontrole:

8

- ▶ Inleiding
- ▶ Onze analyse van het resultaat 2016
- ▶ Onze analyse van de gehanteerde grondslagen
- ▶ Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 22

Kwaliteit beheersorganisatie:

13

- ▶ Interne beheersmaatregelen
- ▶ Overwegingen met betrekking tot fraude en automatisering

Rechtmatigheidsbeheer

15

Ernst & Young Accountants LLP
Leonard Springerlaan 17
9727 KB Groningen, Netherlands
Postbus 997
9700 AZ Groningen, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 25 05
ey.com

Het dagelijks bestuur van
gemeenschappelijke regeling
Werkvoorzieningschap Novatec
Postbus 8
9356 ZG TOLBERT

Groningen, 13 april 2017

MLLU-ALAQGZ/ks

Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Geachte bestuursleden,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Novatec (hierna: Novatec). Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- ▶ Uitkomsten jaarrekeningcontrole
- ▶ Kwaliteit beheersorganisatie
- ▶ Rechtmatigheidsbeheer
- ▶ Onafhankelijkheid en controleaanpak

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2016. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van Novatec.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als bestuur te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Het concept van dit verslag is d.d. 29 maart 2017 besproken met de heer H.K. Hofman en de heer G.J. Hesselink.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. R.T.H. Wortelboer RA

Kernpunten uit onze rapportage

	Kernpunt	Uitkomst
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening 2016 van Novatec.
	De jaarrekening van Novatec is getrouw en rechtmatig	<p>Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2016 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van Novatec.</p> <p>Een goedkeurende verklaring met betrekking tot rechtmatigheid betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2016 in overeenstemming zijn met de relevante wet- en regelgeving.</p>
	Belangrijkste controleverschillen met betrekking tot getrouwheid	Wij hebben tijdens onze controle geen ongecorrigeerde controleverschillen geconstateerd.
	Geen bevindingen ten aanzien van de WNT Verantwoording	Wij hebben de in de WNT-verantwoording Novatec gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Vergelijkende cijfers aangepast conform voorschriften	Opheffing Novawork	<p>Per 1 januari 2016 is Novawork B.V. opgeheven waarbij de activiteiten van Novawork één op één zijn overgegaan naar Novatec. Wij hebben vastgesteld dat de financiële afwikkeling van Novawork juist en volledig is verwerkt in de administratie van Novatec.</p> <p>Daarnaast zijn de vergelijkende cijfers in dit kader aangepast als ware de voeging vanaf het begin van het boekjaar reeds een feit, omdat de "pooling of interest"-methode is toegepast. Deze verwerkingswijze is door Novatec toegelicht in haar jaarrekening. Wij kunnen hiermee instemmen.</p>

Kernpunten uit onze rapportage

	Kernpunt	Uitkomst
Kwaliteit beheersorganisatie	Aandachtspunten vanuit de managementletter 2016	<p>Daarnaast hebben wij naar aanleiding van de interim-controle een aantal aandachtspunten geïdentificeerd die bij de jaarrekeningcontrole uw en onze aandacht behoeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Gecontroleerde betaallijsten kunnen alvorens inlezen in bankapplicatie nog worden aangepast. ▶ Controle op juiste afrekening verlofuren vindt niet plaats. ▶ Controle op de prestatielevering van inkoop. <p>Wij hebben vastgesteld dat per februari 2017 het SHA-controlegetal is ingebouwd in de financiële administratie. Voor het boekjaar 2016 zijn aanvullende werkzaamheden uitgevoerd (bijvoorbeeld de inkoop tot en met de betaling te controleren). Hieruit zijn geen bijzonderheden gebleken.</p> <p>Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat de HRM-werkzaamheden met betrekking tot de afrekening verlofuren over het tweede halfjaar 2016 zijn afgerond. Hieruit zijn eveneens geen bevindingen gebleken.</p> <p>Daarnaast hebben wij aanvullende deelwaarneming uitgevoerd op de inkoopfacturen en vastgesteld dat de inkoop rechtmatig hebben plaatsgevonden en dat de prestatie daadwerkelijk is geleverd.</p> <p>Hiermee is passend gevolg gegeven aan de bij onze interim-controle geconstateerde bevindingen.</p>
Bestuurlijke aandachtspunten	Vennootschapsbelasting	<p>Ten tijde van onze interim-controle 2016 had Novatec een brief gestuurd richting de Belastingdienst inzake de Vpb-vrijstelling voor een SW-vrijstelling. Naar aanleiding van deze brief zijn diverse vragen door de Belastingdienst gesteld aan Novatec en ook door Novatec beantwoord.</p> <p>In februari 2017 heeft Novatec een schriftelijke bevestiging ontvangen van de Belastingdienst waarin de vpb-vrijstelling is bekrachtigd voor het boekjaar 2016. Hierbij is wel de kanttekening gemaakt dat de gerealiseerde cijfers over het jaar 2016 leidend zijn.</p> <p>Wij kunnen instemmen met de door u opgenomen vennootschapsbelastingpositie van nihil in de jaarrekening 2016.</p>

Kernpunten uit onze rapportage

	Kernpunt	Uitkomst
Bestuurlijke aandachtspunten	Ontwikkelingen uitvoering Wsw en Participatiewet	<p>Novatec is primair gericht op de uitvoering van de krimpende “oude” doelgroep. Met ingang van 2015 is een stop gezet op deze doelgroep en is het nieuwe beschut werken in het leven geroepen. Hierbij valt op te merken dat de nieuwe instroom van “nieuw beschut” nog beperkt is.</p> <p>Een krimpende doelgroep in combinatie met de invoering van de Participatiewet en de voorgenomen herindeling in het Groningse Westerkwartier heeft onder andere ertoe geleid dat de deelnemende gemeenten zich buigen over de toekomst van Novatec. In dit kader heeft de gemeente Noordenveld een onderzoek laten uitvoeren naar haar positie binnen Novatec en de mogelijke toekomstscenario is voor Novatec en de gemeenschappelijke regeling ISD Noordenkwartier. Er zijn in dit onderzoek twee scenario's uitgewerkt namelijk de haalbaarheid van een mogelijke fusie tussen Novatec en de ISD en de mogelijkheden van een gezamenlijke opheffing van beide gemeenschappelijke regelingen.</p> <p>De uitkomsten van dit onderzoek is gedeeld in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 31 oktober 2016. De overige deelnemende gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan verduidelijking op onderdelen van het rapport. Een formele uitspraak van de overige deelnemende gemeenten heeft nog niet plaatsgevonden in verband met het afronden van het herindelingsontwerp voor de gemeente Westerkwartier. Gemeente Noordenveld heeft voorgesteld dat definitieve besluitvorming vóór 1 november 2017 plaatsvindt, zodat alle betrokken partijen (Novatec, gemeenten en ISD) zich op de nieuwe situatie kunnen voorbereiden die uiterlijk ingaat op 1 januari 2019. Hiermee lijkt een stap gezet te zijn richting mogelijke besluitvorming over de toekomst van Novatec.</p> <p>Bovenstaande ontwikkeling brengt onzekerheid met zich mee voor de toekomst van Novatec en daarmee mogelijk ook voor de (continuïteit van de) bedrijfsvoering van Novatec hetgeen als uitvloeisel daarvan impact kan hebben op de verslaggeving (continuïteitsveronderstelling). Wij blijven graag nauw betrokken bij dit traject, om ook vroegtijdig met u in gesprek te treden over de gevolgen voor de financiële verslaggeving.</p>

Kernpunten uit onze rapportage

	Kernpunt	Uitkomst
		Nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden adviseren wij u, vooruitlopend op de ontwikkelingen in de komende jaren, een analyse te maken waarin wordt beschreven welke (financiële) consequenties het besluit heeft voor Novatec, die al in de jaarrekening 2017 verwerkt moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan mogelijke versnelde afschrijvingen van activa of eventuele reorganisatiekosten.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Inleiding

Controleverklaring GR Novatec

Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2016 van Novatec te verstrekken. In deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva per 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de van toepassing zijnde verordeningen.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2016 van uw organisatie geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV.

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

Nadelig resultaat nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2016 bedraagt € 1.364.000 nadelig en wijkt daarmee € 163.000 nadelig af ten opzichte van een begroot saldo van € 1.201.000 nadelig.

Het resultaat over 2016 ten opzichte van de begroting kan als volgt worden weergegeven:

Resultaat 2016 ten opzichte van de begroting			
Bedragen X € 1.000	Begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Bedrijfsopbrengsten	4.771	4.717	(54)
Som bedrijfskosten	(3.572)	(3.838)	(266)
Bijzondere baten en lasten	(225)	(231)	(6)
Subsidieresultaat SW	(2.105)	(2.007)	98
Subsidieresultaat nieuw beschut	(70)	(5)	65
Resultaat	(1.201)	(1.364)	(163)

De afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 163.000. Dit ligt naar onze mening binnen onze bandbreedte van circa 0-3% van de geprognostiseerde lasten, dat wil zeggen tussen € 0 en € 0,6 miljoen.

De afwijking ten opzichte van de begroting wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere brutomarge (€ 182.000 nadeel). Dit komt met name door het achterblijven van de instroom Nieuw Beschut ad € 131.000 en de afname in begeleid werken ad € 113.000. Daarnaast zijn de bedrijfskosten hoger uitgevallen door tegenvallers in de personeelskosten van de kernformatie en externe inhuur ad € 169.000. Deze nadelen worden gemitigeerd door een voordeel op de post loonkostensubsidie begeleid werken ad € 165.000. Het subsidieresultaat SW is tevens voordeliger uitgevallen door de compensatie loonprijsontwikkeling (LPO) ad € 247.000 (zie hiervoor paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle)

Uw begrotingsbeheer is op orde

Op grond van bovenstaande uiteenzetting zijn wij van mening dat het begrotingsbeheer en prognosticerend vermogen van Novatec op orde is.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Professionaliseren van de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing

In de huidige economische situatie en de veranderingen die op een organisatie als die van Novatec afkomen, achten wij het van groot belang om op een eenduidige en transparante wijze te rapporteren over de risico's en het beleid rondom het weerstandvermogen.

Wij hebben geconstateerd dat Novatec stappen heeft gezet om de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing te professionaliseren. De belangrijkste risico's zijn benoemd en de totale financiële impact van deze risico's zijn eveneens vermeld. Wij onderschrijven deze ontwikkeling.

Echter de kwantificering per risico (kans x gevolg) is niet benoemd. Wij geven u in overweging om de kwantificering per risico voortaan ook op te nemen in deze paragraaf.

Solvabiliteit

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor Novatec bedraagt nihil (2015: nihil). Het eigen vermogen wordt nihil gehouden door de aanzuivering van deelnemende gemeenten van het tekort. Hierdoor wordt de financiële positie van Novatec gewaarborgd, maar komen verliezen rechtstreeks ten laste van dezelfde deelnemende gemeenten.

Financiering

In 2016 zijn geen langlopende leningen afgesloten. Uit een interne analyse van Novatec blijkt dat de kasgeldlimiet aan het einde van 2016 niet is overschreden. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2016.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van het bestuur beoordelen wij deze door de directie gemaakte schattingen. Wij kunnen instemmen met de door de directie gemaakte inschattingen en waarderingsgrondslagen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Compensatie Loonprijsontwikkeling (LPO)	Transitievergoedingen
Vordering op deelnemende gemeenten in het kader van LPO	Vordering transitievergoedingen opgenomen
<p>Op 18 december 2015 heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid per brief toegezegd dat het ministerie van SZW de compensatie van de loon-prijsontwikkeling (LPO) die het ontvangt, gedurende de looptijd van de cao (2016-2018) uit te zullen keren aan gemeenten ten behoeve van de sociale werkvoorziening.</p> <p>De compensatie van de loon-prijsontwikkeling betreft het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ Sw-werknemers die op 1 maart 2016 in dienst zijn bij Novatec, ontvangen een eenmalige uitkering van € 325 bruto. Deeltijders ontvangen de uitkering naar rato.▶ De eindejaarsuitkering voor sw-medewerkers wordt per 2016 verhoogd van 3% naar 3,75%.▶ Alle sw-werknemers ontvangen in juli 2016 een structurele loonsverhoging ter hoogte van de WML indexatie.▶ Voor de periode vanaf 2017 tot en met 2018 worden de lonen van sw-medewerkers die meer dan het wettelijk minimumloon (WML) verdienen structureel verhoogd. Deze verhoging is afhankelijk van het LPO (LPO +/- stijging WML). De sw-medewerkers die het minimumloon verdienen, krijgen de wettelijke verhoging van het WML. <p>In dit kader heeft Novatec een vordering op de deelnemende gemeenten met betrekking tot de LPO. Het betreft een totaalbedrag van € 247.300 waarvan reeds € 143.000 al met de deelnemende gemeenten verrekend. Het restant is als vordering op de deelnemende gemeenten opgenomen in de jaarrekening 2016.</p>	<p>Het uitkeren van een transitievergoeding bij ontslag is per 1 juli 2015 verplicht. Het kabinet heeft naar aanleiding van de afspraken tussen sociale partners in de Stichting van de Arbeid, in 2016 een wetswijziging voorgesteld aan de Tweede Kamer rond de uitvoering van de Wet werk en zekerheid (Wwz). Eén van deze wijziging betreft het financieel tegemoetkomen bij de transitievergoeding.</p> <p>Werknemers van wie na twee jaar ziekte het dienstverband wordt ontbonden houden hun recht op de transitievergoeding. Echter zal de werkgever hiervoor gecompenseerd worden. De transitievergoeding wordt door het UWV aan de werkgever vergoed. Deze vergoeding wordt gedekt uit het Algemeen werkloosheidsfonds (Awf).</p> <p>Novatec heeft in 2016 een bedrag ad € 24.000 aan transitievergoedingen verstrekt. Dit bedrag is als vordering (op het UWV) opgenomen onder voorbehoud dat dit wetsvoorstel wordt aangenomen. Gezien het stadium van het wetsvoorstel is het aannemelijk dat deze wordt aangenomen.</p> <p>Wij kunnen daarom instemmen dat Novatec hiervoor een vordering heeft opgenomen.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Reservering nog te betalen loonkostensubsidie	Transitiebudget
Vrijval reservering nog te betalen loonkostensubsidie	Kosten 2016 in lijn met begroting
<p>Bij onze controle van de loonkostensubsidie hebben wij geconstateerd dat er een reservering van nog te betalen loonkostensubsidie ad € 25.000 is opgenomen. Voor deze reservering is geen nadere onderbouwing aanwezig; het betreft een inschatting van management voor nog te ontvangen facturen met betrekking tot de loonkostensubsidie.</p> <p>Uit onze controle hebben wij geconstateerd dat de loonkostensubsidie met betrekking tot 2016 nagenoeg zijn betaald in 2016. Er resteert nog een bedrag ad € 2.000 nog te betalen loonkostensubsidie 2016. Daarnaast hebben wij bij de jaarrekeningcontrole (februari 2017) geconstateerd dat er geen nagekomen betalingen zijn geweest met betrekking tot de loonkostensubsidie 2016.</p> <p>Wij zijn derhalve van mening dat de reservering nog te betalen kosten loonkostensubsidie ad € 23.000 kan vrijvallen. Novatec heeft deze vrijval in haar jaarrekening 2016 verwerkt.</p>	<p>Ter dekking van de kosten van het transitieproces is een transitiebudget met de deelnemende gemeenten overeengekomen voor een bedrag van € 2,5 miljoen. Tot en met 2016 is een bedrag van € 1.656.500 ten laste van dit budget door Novatec besteed. De dekking van de kosten 2016 hebben voornamelijk betrekking op reductie personeel en is conform de begroting. Op grond van onze werkzaamheden bij deze post hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd. Een nadere specificatie van de bestedingen in 2016 ten laste van het budget is opgenomen in de jaarrekening 2016 van Novatec. Wij zijn van mening dat dit overzicht op transparante wijze de bestedingen ten laste van het transitiebudget laat zien.</p>

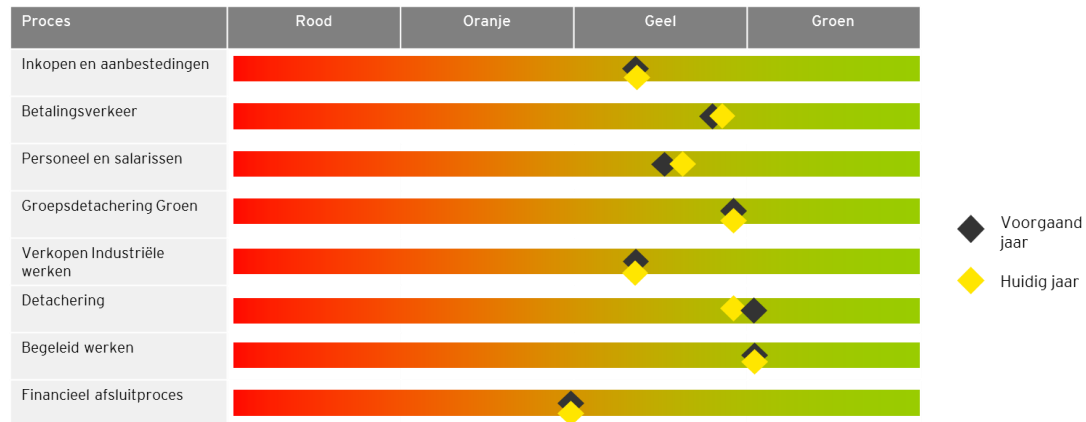
Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Uw interne beheersing

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten. Ons doel is derhalve niet om een oordeel over de effectiviteit van de algehele interne beheersing te geven. Wij concluderen dat de beheersorganisatie vanuit het perspectief van de accountant, voldoende is.

Onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole hebben niet geleid tot andere inzichten over de interne beheersing bij Novatec. Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van onze beoordeling van uw processen bij de interim-controle. Ten opzichte van vorig jaar is het proces "Detachering" iets minder beoordeeld in verband met het ontbreken van een getekende detacheringsovereenkomst. De processen Personeel en salarissen en Betalingsverkeer zijn licht verbeterd als gevolg van goede follow-up van bevindingen vorig jaar.

Rood: Het proces voldoet niet aan de te stellen eisen. Veel aandachtspunten voor verbetering.

Oranje: Het proces voldoet voor een belangrijk deel niet aan de te stellen eisen. Meerdere aandachtspunten voor verbetering.

Geel: Het proces voldoet nagenoeg geheel aan de te stellen eisen. Enkele aandachtspunten ter verbetering.

Groen: Het proces voldoet geheel aan de te stellen eisen. Beperkte ruimte tot verbetering.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot fraude en automatisering

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (Standaard 240, "De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten"). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren het algemeen bestuur over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het algemeen bestuur in staat is haar taken te vervullen.

Automatisering

In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant ook verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van de directie ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Naleving vereisten schatkistbankieren

Met ingang van 15 december 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd voor provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen en opgenomen in de wet Financiering decentrale overheden (Fido). In de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden zijn de verplichtingen nader uitgewerkt.

Op grond van het verplicht schatkistbankieren dient Novatec alle (tijdelijk) overtollige middelen aan te houden op een rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Voor de lang uitgezette gelden (van vóór 12 juni 2012) geldt een overgangsregeling: deze middelen mogen tot einde looptijd blijven uitstaan en zullen pas bij vrijval onder het verplicht schatkistbankieren vallen.

In de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden is opgenomen dat het toegestaan is om een bepaald bedrag buiten de schatkist aan te houden. Dit drempelbedrag betreft 0,75% (tot € 500 miljoen; daarboven 0,20%) van het begrotingstotaal en bedraagt voor Novatec voor 2016 € 250.000. Gerekend over een heel kwartaal mag het op dagbasis buiten de schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger zijn dan het drempelbedrag.

Uit een interne analyse van Novatec is gebleken dat dit drempelbedrag gedurende 2016 niet is overschreden.

Welke formele rechtmatigheidsfouten moeten wij nog rapporteren

Een formele rechtmatigheidsfout doet zich voor op het moment dat bij bepaalde handelingen wordt afgeweken van de geldende interne en externe wet- en regelgeving, die echter geen financiële consequenties hebben die in de jaarrekening tot uitdrukking moeten worden gebracht. Een formele fout zijn wij wel verplicht te melden in ons accountantsverslag, maar wordt niet gekwalificeerd als een rechtmatigheidsfout voor het accountantsoordeel.

Naar aanleiding van onze controle zijn er geen formele rechtmatigheidsfouten die wij zouden moeten rapporteren.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2016 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het bestuur is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

De overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten zijn door het bestuur in de toelichting op de programmarekening toereikend toegelicht. Het dagelijks bestuur stelt het algemeen bestuur voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2016. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw organisatie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Rechtmatigheidsbeheer

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij Novatec betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Bijlagen

Onafhankelijkheid	19
Controleaanpak	21

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- ▶ Langdurige betrokkenheid
- ▶ Samenloop van dienstverlening
- ▶ Geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor Organisaties van Openbaar Belang (OOB's) vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Impact ViO op relatie Novatec en EY

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Per 17 juni 2016 moet de externe accountant roteren na een periode van vijf jaar waarbij verder een afkoelingstermijn van drie jaar geldt. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ drs. R.T.H. Wortelboer RA, betrokken sinds 2016
- ▶ M.L. Lu, betrokken sinds 2014

Dit betekent dat er geen sprake is van langdurige betrokkenheid en geen roulatie plaats hoeft te vinden.

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Bijlage - Onafhankelijkheid

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurance-diensten. Voor niet-OOB's, zoals Novatec, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance-dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is;
- ▶ een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance-team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is;
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Bovenstaande samenloop van dienstverlening heeft in 2016 niet plaatsgevonden.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij dat er geen sprake is van de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100.

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van Novatec gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het bestuur opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de organisatie. In het hoofdstuk Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle hebben wij u inzicht gegeven in de significante risico's, onze controleaanpak en bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het management heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

De goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor Novatec

Op grond van het Bado stelt het bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Op grond van de jaarrekening 2016 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 181.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 543.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, hebben wij gesteld op 5% van de goedkeuringstoleranties zijnde € 10.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-